

**Postanowienie z dnia 11 października 1995 r.
I PRN 69/95**

Jeżeli warunkiem cofnięcia przez pracownika rewizji jest zawarcie ugody pozasądowej to sąd rewizyjny obowiązany jest zapoznać się z treścią ugody i dokonać jej oceny z punktu widzenia przesłanek z art. 393 § 2 i art. 469 w związku z art. 477¹ k.p.c.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Janusz Łętowski,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 11 października 1995 r. sprawy z powództwa Rejonowego Urzędu Poczty w S. przeciwko Helenie P. o zapłatę 7.603.000 zł., na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od postanowienia Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 29 grudnia 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Siedlcach wyrokiem z dnia 15 września 1994 r., [...], zasądził od pozwanej Heleny P. na rzecz Rejonowego Urzędu Poczty w S. kwotę 7 603 000 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, tytułem zwrotu nienależnie pobranej części nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 29 grudnia 1994 r., [...], rozpatrując sprawę w wyniku złożenia rewizji przez pozwaną, umorzył m.in. postępowanie rewizyjne uznając za dopuszczalne cofnięcie tej rewizji.

Wyrok Sądu Wojewódzkiego zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości, który zarzucił rażące naruszenie art. 3 § 2 i art. 393 § 2 k.p.c. przez błędne uznanie, iż w sprawie doszło do cofnięcia przez pozwaną rewizji. Zdaniem skarżącego oświadczenie pozwanej, że cofa rewizję pod warunkiem zawarcia ugody pozasądowej mogło być uznane co najwyżej za zapowiedź gotowości jej cofnięcia w przyszłości. Minister Sprawiedliwości zarzucił nadto, że Sąd Wojewódzki umorzył postępowanie rewizyjne bez zapoznania się z treścią ewentualnej ugody pozasądowej, a więc bez przeprowadzenia przewidzianej w art. 393 § 2 k.p.c. kontroli czynności strony pod kątem naruszenia prawa, zasad współżycia społecznego i usprawiedliwionego interesu strony. Minister Sprawiedliwości zarzucił także naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej przez przedwczesne wydanie orzeczenia obciążającego byłego pracownika wielomilionowym zobowiązaniem.

Na rozprawie przed Sądem Najwyższym prokurator wniósł o uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na rozprawie przed Sądem rewizyjnym w dniu 6 grudnia 1994 r. strony oświadczyły, że istnieje możliwość zawarcia ugody pozasądowej i zobowiązały się powiadomić Sąd w terminie 10 dni o wynikach pertraktacji ugodowych. Pozwana równocześnie oświadczyła, że "cofa rewizję pod warunkiem zawarcia ugody pozasądowej". W tej sytuacji przewodniczący zamknął rozprawę, a Sąd odroczył ogłoszenie wyroku do dnia 20 grudnia 1994 r. W tym terminie orzeczenia jednak nie ogłoszono i odroczone tę czynność do dnia 29 grudnia 1994 r., kiedy zostało wydane zaskarżone postanowienie. W tym czasie do Sądu wpłynęły dwa pisma strony powodowej. W pierwszym z nich pełnomocnik strony powodowej zawiadomił Sąd, że w dniu 13 grudnia 1994 r. "pозwana w czasie rozmowy zobowiązała się spłacić tylko należność główną pod warunkiem rozłożenia jej na raty". W drugim z tych pism pełnomocnik strony powodowej oświadczył, że cofa pozew w części dotyczącej odsetek oraz kosztów procesu. W wyniku tych czynności stron Sąd Wojewódzki w dniu 29 grudnia 1994 r. ogłosił postanowienie, w którym uchylił wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej odsetek i kosztów procesu i w tym zakresie postępowanie umorzył. Nadto umorzył postępowanie rewizyjne w części dotyczącej należności głównej i zniósł wzajemnie koszty postępowania rewizyjnego.

W tym stanie rzeczy należy uznać, że rewizja nadzwyczajna jest zasadna, gdyż w rzeczywistości doszło do rażącego naruszenia prawa przez podjęcie orzeczenia przedwczesnego i nieadekwatnego do prawidłowej oceny czynności procesowych stron. Zgodnie z art. 393 § 2 k.p.c. w razie cofnięcia rewizji sąd rewizyjny, jeżeli uzna, że cofnięcie jest dopuszczalne, umarza postępowanie rewizyjne i orzeka o kosztach, jak przy cofnięciu pozwu. Warunkiem umorzenia postępowania rewizyjnego jest więc złożenie przez składającego rewizję oświadczenia o jej cofnięciu. Czynność ta jako czynność procesowa strony zmierzająca do zakończenia procesu nie może być uzależniona od warunku, który czyniłby samo zakończenie procesu niepewnym (por. uchwałę pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1969 r., III PZP 43/69, - OSNCP 1970 z. 3 poz. 40). Cofnięcie rewizji musi być więc jednoznaczne i bezwarunkowe. Oświadczenie o cofnięciu rewizji pod warunkiem zawarcia ugody pozasądowej (tak jak to uczyniła pozwana) nie jest w istocie takim cofnięciem, lecz tylko zapowiedzią dokonania tego w przyszłości. Za cofnięcie rewizji mogło być w tej sytuacji uznane dopiero złożenie przez pozwaną oświadczenia o podtrzymaniu tej czynności procesowej po zawarciu ugody pozasądowej. Do złożenia takiego oświadczenia jednakże nie doszło, gdyż nie można w tym przedmiocie uznać za wystarczające złożenie oświadczenia przez drugą ze stron procesu. Zresztą z oświadczenia strony powodowej także nie wynikało aby między stronami doszło do zawarcia ugody pozasądowej, skoro strony prowadziły jedynie rozmowy, w których pozwana uzależniała gotowość zapłaty należności głównej od rozłożenia jej na raty. Podstawowym błędem Sądu Wojewódzkiego było więc umorzenie postępowania rewizyjnego mimo braku oświadczenia o cofnięciu rewizji. Stanowi to rażące naruszenie art. 393 § 2 k.p.c.

Umorzenie postępowania rewizyjnego było także przedwczesne z uwagi na brak przeprowadzenia kontroli dopuszczalności cofnięcia rewizji z punktu widzenia ewentualnego naruszenia prawa, zasad współżycia społecznego i naruszenia słu-

nego interesu pracownika. W tym zakresie miał bowiem zastosowanie oprócz art. 393 § 2 k.p.c. także przepis art. 469 k.p.c. w związku z art. 477⁷ k.p.c., który nakazuje kontrolę w tym aspekcie cofnięcia przez pracownika środka odwoławczego. Jeżeli motywacją cofnięcia rewizji przez pracownika (także pozwanego) jest zawarcie ugody pozasądowej, to rzeczą sądu rewizyjnego jest zapoznanie się z treścią tej ugody i jej ocena w omawianym zakresie. Sąd Wojewódzki takiej oceny nie dokonał, co również stanowi rażące naruszenie prawa.

Dodatkowo należy stwierdzić, że także uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i umorzenie postępowania w zakresie odsetek nie było prawidłowe. Na takie cofnięcie pozwu nie wyraziła bowiem zgody pozwana, a brak było oświadczenia strony powodowej o zrzeczeniu się roszczenia (art. 203 § 1 w zw. z art. 393 § 1 k.p.c.). Prawidłowy sposób postępowania w razie cofnięcia pozwu poza rozprawą wskazuje w takiej sytuacji art. 203 § 3 k.p.c., którego Sąd Wojewódzki nie zastosował.

Umorzenie postępowania rewizyjnego bez złożenia oświadczenia o cofnięciu rewizji, a także bez kontroli dopuszczalności takiego cofnięcia, w okolicznościach sprawy należy ocenić jako naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej. Zapadło bowiem orzeczenie naruszające podstawowe zasady postępowania cywilnego i prowadzące do przedwczesnego usankcjonowania obciążenia byłego pracownika znaczącą dla niego należnością pieniężną. Z tego względu rewizja nadzwyczajna podlegała uwzględnieniu na zasadzie art. 422 § 2 k.p.c., mimo złożenia jej po terminie określonym w art. 421 § 2 k.p.c.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

=====